کارئەکتەری ڕەفسەنجانی و ڕۆڵی لە حکومڕانی ئێراندا … ئاگر ئەکرەم

مردنی رەفسەنجانی مردنیکی لە ناکاو بو ، هەرچەندە 82 سال تەمەنی هەبو، بەلام هیچ ئاماژەیەک بۆ نەخۆشکەوتن یاخود ناتەواوی باری تەندروستی بلاو نەکرابویەوە.
ئەگەرچی 3 ساڵ لەمەو بەر شورای پاسەوان لەبەر زۆری تەمەن رێگای بە خۆ کاندید کردنی نەدا ب□ ه□بژاردنەکانی سەرۆکایەتی کۆماری ساڵی 2013 بەڵام 2 ساڵ دوای ئەوە بەشداری کرد لە هەڵبژاردنەکانی مەجلسی خبرگانی رابەری و نەک هەر خۆی بەڵکو کۆمەلێکیش لەشوێنکەوتو و هەوادارانی لە گەڵ خۆی بردە ناو ئەو مەجلیسە بەتایبەت لە بازنەی تاران ، هەرچەندە هاوڕێکانی هێندە نەبون کە بتوانن لە سەر کورسی سەرکردایەتی ئەو مەجلیسە دایبنیشینن.
گەر لە وڵاتانی تر تەمەنی 82 سالی تەمەنی خانەنشین بون لە سیاسەت حساب بکرێ ، لە کۆماری ئیسلامی بەشداری کردنی ڕەفسەنجانی لە سیاسەت شتێکی غەریب نەبو، بەو هەمو وێناکرنەی ڕەفسەنجانی لە بیری گشتی ، بەلام لە ساڵی رابردودا بە شێوەیەکی بەرچاو لایەنگر و هێزی خۆی لە دەسەلات لەدەست دابو.

سەرەتای ئەم شکستانەشی دەگەڕێتەوە بۆ هەلبژارنی سەرۆکایەتی کۆماری سالی 2005 کە لە بەرانبەر رکابەرەکەی کە محمودی ئەحمدی نژاد بو شکستی خواردو بە نوسینی نامەیەک بۆ ڕابەری ئێران شێوازی هەلبژاردنەکانی بردە ژیر پرسیار، رەفسەنجانی و خامنئی نەیانتوانی ئەو کەلینە بشارنەوە تا وای لێ هات کە خامنئی بە راشکاوی لە سالی 2009 دا پشگیری لە ئەحمدی نژاد کرد و وتی :(بۆچونی ئەحمەدی نەژادم لام پەسەندترە وەک لە رەفسەنجانی.)
رەفسەنجانی باش دەیزانی کە گەرانەوەی بۆ ناو دەسەڵات نامومکینە یاخود زۆر سەختە وئاسان نیە، تەنانەت نەیتوانی ڕێگری بکا لە زیندانی کردنی کچ و کورەکانی ، لەگەڵ هەمو ئەمانەشدا رەفسەنجانی ئامادە نەبو کە روداوەکانی سالی 2009 بە فیتنە ناو ببات ، ئەگەرچی نەیتوانی ببێتە سەرۆکی مەجلیسی خوبرەگانی رابەری ، بەلام ئومێدی هەبو کە کاریگەری خۆی لەسەر ئەو مەجلیسە هەبێت ، نەیانهیشت بەشداری لە هەلبژاردنی سەرۆکایەتی کۆمار بکات ، بەلام وەک سەرۆکی ئەنجومەنی دیاریکردنی بەرژەوەندیەکانی ئێران مایەوە.

هەرچەندە لەوانەيە مەرگی رەفسەنجانی ببێتە دەستمایەيەکی باش بو راکیشانی ڕای هاولاتیان لە هەڵبژاردنەکانی سالی ئایندەی ئێران ، بەلام لە هامانکاتیشدا اصولگەراکانی پالپشتی خامنەئی ڕەنگە وەک امتیاز سەيری بکەن بەلام غافڵگیرانەيە.
بەلام هیشتا بە کومەلێ بەڵگە دەتوانین بڵێین کە هەر لە ئێستاوە خامنئی و دژەکانی رەفسەنجانی ماتەمینی تەواو دایان بگرێت و بەشداریەکی کارایان هەبێ لە مەراسیمەکانی مەرگی رەفسەنجانی دا ، بەڵگە بۆ ئەمەش لە دو دەيەی سەرەتای جێگیر بونی کوماری ئیسلامی ئەو لە هەمو ڕوداو و بڕيارە گرنگ و چارەنوس سازەکاندا ڕۆلی بەرچاو و ئەشتوانین بلیین سەرەکی گیراوە.

رەفسەنجانی هەندێ لە بیرەوەريەکانی لەم ماوەيەدا نوسیو□و□، بەلام دیار نیە کە ئایا وێنەيەکی دوای خۆی جی هیلابی یاخود کومەڵێ نهێنی دوای خۆی جێ بهـێڵێت و لەگەل خۆيدا کفنی بکات.
اکبر هاشم بهرمانی (رەفسەنجانی) (1934-2017) لە شاری رەفسەنجانی سەر بە پارێزگای کرمانی ئێران لە دایک بوە، رەفسەنجانی لە دەيەی يەکەم تا نیوەی دەيەی دوەمی سەرەتای کۆماری ئیسلامی بە دەسەلاتدارترین و پڕ لایەنگری کەسایەتی ئێران دوای ڕابەری شۆرش دادەنرا، لە دوای ئەوەش سەرەڕای بونی جیاوازی لە گەڵ ڕابەر بەڵام هەر يەکێک بوە لە سیاسیە باڵاکانی کۆماری ئیسلامی.

رەفسەنجانی پێش سەکەوتنی شۆرشی ئیسلامی لە کاتی خوێندنی لە حەوزەی علمی قوم ، دۆستێکی نزیکی خامنەئی و خوێندکاری خومەينی بو، لەگەل دەسپێکردنی شورشی خومەينی دژی شای پەهلەوی رەفسەنجانی 7 جار گیراوەو لە زیندانی پەهلەوی ئەشکەنجە دراوە.
لە سالی 1958 لەگەل (عفت مرعشی) خێزانی پێک هێناوەو 2 کچ بە ناوەکانی فاتمە و فائزە و 3 کور بەناوەکانی محسن و مهدی و یاسر هەبو.
لە سالی 1988 کرایە جێنشینی سەرجەم هێزە چەکدارەکانی ئێران کە سوپاو ئەرتەش راستەوخو لە ژێر فەرمانی ئەودا بون ، مانگ و نیویک دوای ئەوە توانی کە ڕابەر ڕازی بکا بە واژو کرنی بریاری 598 کە ئەنجامەکەی راگرتن وکۆتایی هاتنی جەنگی 8 ساڵەی نێوان عێراق و ئێرانی لێ کەوتەوە.

سالی 1989 کرایە سەرۆکی ئەنجومەنی دیاری کردنی بەرژوەندیەکانی ئێران ، کە لە سالی 1987بە فەرمانی ئایەتوڵا خومەينی دامەزرا ، کە يەکەم سەرۆکی ئەو دەزگايەش خامنەئی بو، لە ماوەی 8 سال سەرۆک کۆماری رەفسەنجانی دا ولاتی بەرەو ئازاد سازی و بەر□و□ش چون□کی

خێرا برد لە بواری ئابوری و فرهەنگی و کرانەوە باروی دەرەوەدا، هەرچەندە هەر لە سەردەمی ئەودا هەلاوسانێکی ئابوری گەورە ڕوی دا ، کە تا ئەو سەردەمە لە ئێراندا شتی واروی نەدابو،هەر لە سەردەمی ئەویشدا بو کە وەزارەتی ئیطلاعاتی ئێران دەستی کرد بە پاکتاو کردنی نەیارەکانی ئێران لە ناوخو و دەرەوە دا زۆریانی لە ناو برد ، لەوانە سەرەکی ئەوکاتەی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران کە لە شاری بەرلینی ولاتی ئەلمانیا لە ریستورانتی میکونوس لەگەل هاوەلەکانی تیرۆر کران، لە سالی 1992 دادگای ولاتی ئەلمانیا رەفسەنجانی و خامنەئی و علی فلاحیان کە وەزیری اطلاعاتی ئەو کاتە بو لە گەل علی اکبر ولایەتی وەزیری دەرەوەی ئەو کاتەی بە تاونبار ناساند، تا وای لێ هات ئەلمانیا زۆربەی ولاتانی ئەوروپا سەفیرەکانی خۆیانیان لە ئێران کشاندەوە.

لە کاتی هەلبژاردنەکانی سالی 1997 ئەو پشتگیری لە محمد خاتەمی کرد و سەری خست و لە سەر کورسی سەرەکایەتی کۆماری ئێران داینیشاند، لەگەل کۆتایی هاتنی 8 سال ماوەی سەرەکایەتی کۆماری محمد خاتەمی رەفسەنجانی لەگەل احمدی نەژاد چوە هەلبژاردن و بونە دو دژی سەرسەختی یەک کە لە جەولەی یەکەمدا هەردوکیان سەرکەوتن ، بەلام لە خولی دوەمدا ئەوە احمدی نژاد بو کە لەسەر کورسی سەروکایەتی کوماری ئێران توانی دابنیشیت، لەگەل هاتنە سەرکاری احمدی نەژاد رەفسەنجانی و شوینکەوتوانی دژایەتیەکی زۆر کران ، دەست کرا بە پاکتاو کرندیان لە دامو دەزگا هەستیار و بالاکانی دەولەت دا، لە هەلبژاردنەکانی سالی 2013 رەفسەنجانی بە هۆی زۆری تەمەنەوە لە کاندید کردن رەت کرایەوە رەفسەنجانیش بە هەمو هیزو توانی خۆیەوە پشگیری لە رۆحانی کرد و سەری خست بە سەر کورسی سەروکایەتی کۆمار، لە سەردەمی رۆحانی دا دارودەستەی رەفسەنجانی وردە وردە گەرانەوە ناو دەسەلات لە دام و دەزگا هەستیارەکانی دەولەت دا جێیان کرایەوە.